

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „ <i>Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie maksymalnie: 250 sztuk gęsi lubelskich (Lu), 250 sztuk gęsi kieleckich (Ki), i 250 sztuk gęsi podkarpackich (Pd)</i> ”
Lp. 13 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170)
Okres realizacji: 2015 r.

Bioróżnorodność gęsi na przestrzeni wieków wyniknęła z kultury, tradycji, ukształtowania danego regionu geograficznego. Gęsi pochodzące z południowo-wschodniej części Polski, uwzględniając podział tego gatunku ptaków według masy ciała, zaliczane są do gęsi lekkich. Wyodrębniono tu następujące grupy gęsi według obszaru pochodzenia: lubelskie, kieleckie i podkarpackie. Cechują się one przeważnie białym upierzeniem, ale bywają także osobniki z pojedynczymi szarymi piórami, nakrapiane, łaciate lub siodłate. Nogi i dziób są pomarańczowoczerwone. Głowa jest delikatna i kształtna, szyja niezbyt długa. Zbliżone sylwetki tych gęsi, uwidaczniają się także w uzyskanych wynikach. Długość przedramienia i grzebienia mostka były w trzech badanych populacjach zbliżone, wynosiły odpowiednio od 17,01 cm (Ki) do 17,13 cm (Pd) oraz 15,61 cm (Ki) do 17,79 cm (Pd). Ponadto ptaki te charakteryzuje harmonijna budowa ciała, bardzo dobre umięśnienie i małe otłuszczenie tuszki, przy dobrym wykorzystaniu paszy. Istotne różnice ($p \leq 0,05$) zanotowano dla grubości mięśni piersiowych między ptakami Lu (2,20 cm) i Pd (2,13 cm). Gęsi Lu, Ki i Pd są wytrzymałymi nioskami, a okres produkcji nieśnej trwa 22 tygodnie.

Gęsi podkarpackie (Pd)

Ptaki te do 8 tygodnia odchowu cechowały się intensywnym tempem wzrostu i gęsiory osiągnęły masę ciała 3,64 kg a gęsi 3,23 kg. W kolejnych czterech tygodniach odchowu tempo to było nieco wolniejsze i ptaki przyrosły odpowiednio o 0,55 kg i 0,44 kg. Stosunkowo długi grzebień mostka gęsiory 16,30 cm i gęsi 15,27 cm był obłożony mięśniami piersiowymi o grubości odpowiednio 2,19 cm i 2,06 cm.

Fot. Sebastian Nowaczewski

Fot. 1. Gęsi podkarpackie (Pd) cechują się stosunkowo długim grzebieniem mostka i tułowiem i przeważnie białym upierzeniem

ot. Sebastian Nowaczewski

Fot. 2. Gęsi podkarpackie (Pd) bywają osobniki o upierzeniu szarym, siodłatym

Gęsi podkarpackie (Pd) zniosły w okresie produkcji 38,78 jaj o masie 167,4 g. Bardzo wysoko oceniono jakość jaj wylęgowych gęsi Pd, albowiem zapłodnienie wynosiło 98,11 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 82,22 %.

Gęsi lubelskie (Lu)

W 12 tygodniu chowu charakteryzowały się najwyższą masą ciała, spośród badanych krajowych gęsi odmian południowych, gęsiory ważyły 4,29 kg a gęsi 3,74 kg.

ot. Sebastian Nowaczewski

Fot. 3. Gęsi lubelskie (Lu) cechują się zwartym uformowaniem tułowia

Fot. Sebastian Nowaczewski

Fot. 4. Gęsi lubelskie (Lu) mają dobrze uformowaną pierś, dobrze wykształcone mięśnie piersiowe

Mięśnie piersiowe zarówno samców, jak i samic były bardzo dobrze wykształcone i ich grubość w 12 tygodniu odchowu wynosiła odpowiednio 2,27 cm i 2,12 cm.

Natomiast uzyskano od gęsi Lu 39,07 jaj o masie 167,1 g przy zapłodnieniu 91,87 % i wskaźniku wylęgowości z jaj nałożonych 72,70 %.

Gęsi kieleckie (Ki)

Ogółem ptaki te (samce + samice) cechowały się niższą masą ciała 3,28 kg w 8 tygodniu i 3,76 kg w 12 tygodniu odchowu, krótszymi skrzydłami (17,01 cm) oraz mostkiem (15,61 cm), czyli drobną ale zwartą sylwetką. Natomiast mięśnie piersiowe były bardzo dobrze uformowane o grubości 2,19 cm. Ptaki te cechowały się gorszymi wynikami w okresie reprodukcji. Mianowicie zniosły 35,35 jaj o masie 164,8 g i zapłodnieniu 85,40 % oraz wskaźniku wylęgowości z jaj nałożonych 65,38 %.

Fot. Sebastian Nowaczewski

Fot. 5. Gęsi kieleckie (Ki) mają drobną, ale zwartą sylwetkę

Populacje gęsi Lu, Ki i Pd charakteryzują się bardzo dobrą zdrowotnością i przeżywalnością, zarówno w okresie wychowu (powyżej 96,50 %), jak i reprodukcji (powyżej 93,50 %) – dlatego też są predysponowane szczególnie do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

Przeprowadzona w 2015 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi lubelskich (Lu), kieleckich (Ki) i podkarpackich (Pd) utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (IZ PIB ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych.

Fot. Sebastian Nowaczewski

Fot. 6. Gęsi kieleckie (Ki), jak i pozostałe krajowe gęsi odmian południowych bardzo dobrze sprawdzają się w warunkach chowu ekstensywnego

Uzyskane wyniki oraz przesłanki piśmiennictwa wskazują, że badania należy kontynuować w następnych latach. Monitoring cech użytkowości w okresie wychowu, reprodukcji oraz ocena jakości jaj w kolejnych pokoleniach gęsi Lu, Ki i Pd umożliwiły ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych cech charakterystycznych dla omawianych ras gęsi, co z kolei pozwoliłoby określić efektywność stosowanych programów hodowlanych w tych małych populacjach